

به نام خدا

مقایسه عملکرد دانش آموزان نارسا نویس و عادی مقطع ابتدایی در آزمون ادراکی - بینایی فراستینگ

مؤلف :

فرزانه الهیار

انتشارات ارسطو

(سازمان چاپ و نشر ایران - ۱۴۰۲)

نسخه الکترونیکی این اثر در سایت سازمان چاپ و نشر ایران و اپلیکیشن کتاب رسان موجود می باشد

chaponashr.ir

سرشناسه: الهیار، فرزانه، ۱۳۶۶-
عنوان و نام پدیدآور: مقایسه عملکرد دانش آموزان نارسا نویس و عادی مقطع ابتدایی در آزمون ادراکی - بینایی فراستینگ/مؤلف فرزانه الهیار.
مشخصات نشر: ارسطو (سامانه اطلاع رسانی چاپ و نشر ایران)، ۱۴۰۲.
مشخصات ظاهری: ۵۵ ص.: مصور.
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۳۳۹-۳۶۴-۸
وضعیت فهرست نویسی: فیبا
یادداشت: کتابنامه: ص. [۴۸]-۵۱.
موضوع: نارسا نویسی -- ایران -- نمونه پژوهی
Agraphia -- Iran -- Case studies
ادراک بصری در کودکان -- ایران -- نمونه پژوهی
Visual perception in children -- Iran -- Case studies
شاگردان ابتدایی -- ایران -- نمونه پژوهی
School children -- Iran -- Case studies
رده بندی کنگره: LB۱۵۷۷
رده بندی دیویی: ۳۷۲/۶۳۲
شماره کتابشناسی ملی: ۹۴۱۳۰۳۸
اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیبا

نام کتاب: مقایسه عملکرد دانش آموزان نارسا نویس و عادی مقطع ابتدایی
در آزمون ادراکی - بینایی فراستینگ
مؤلف: فرزانه الهیار
ناشر: ارسطو (سامانه اطلاع رسانی چاپ و نشر ایران)
صفحه آرای، تنظیم و طرح جلد: پروانه مهاجر
تیراژ: ۱۰۰۰ جلد
نوبت چاپ: اول - ۱۴۰۲
چاپ: زیرجد
قیمت: ۴۵۰۰۰ تومان
فروش نسخه الکترونیکی - کتاب رسان:
<https://chaponashr.ir/ketabresan>
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۳۳۹-۳۶۴-۸
تلفن مرکز پخش: ۰۹۱۲۰۲۳۹۲۵۵
www.chaponashr.ir

انتشارات ارسطو

فهرست مطالب

۱	فصل اول
۱	کلیات
۲	مقدمه
۴	اهمیت موضوع
۵	فصل دوم
۵	مبانی نظری
۶	مقدمه
۱۲	اختلالات حافظه دیداری
۱۲	چپ دستی
۱۳	علل اختلال زبان نوشتاری
۱۴	ادراک دیداری
۱۴	اختلالات ادراک دیداری
۱۸	نارسا یا بد خط نویسی
۱۸	خطاهای متداول در نوشتن با دست
۲۱	روشهای درمانی نارسا نویسی
۲۶	آزمون فراستیک و نحوه تشخیص مشکلات در حیطه دیداری
۲۷	آشنایی با فعالیت های پیشرفته ادراکی - بینایی فراستیک
۴۸	منابع

فصل اول

کلیات

مقدمه

بسیاری از مباحث یادگیری دانش آموزان در مدرسه و در دوران تحصیل به توانمندیهای ادراک بینایی و بینایی-حرکتی نیازمندند، از جمله خواندن و املاء از برجسته ترین آنها به شمار می رود. فعالیتهای بینایی-حرکتی تحت تاثیر رسش و محیط است که در مرحله ای از کارکرد خود در کودکان عادی هنگام ورود به مدرسه موجب یادگیریهای مطلوب آموزشی در مباحث پیش بینی شده تحصیلی می گردد (قنبری، ۱۳۹۱، ص ۲۳)

با این وصف کودکانی که تحت عنوان اختلال یادگیری طبقه بندی می شوند، نمی توانند از عهده انجام تکالیف و مواد یادگیری مشابه همسالان خود برآیند. ناتوانی های یادگیری یکی از پیچیده ترین اختلالهایی است که در حیطه آموزش و یادگیری دانش آموزان مطرح می باشد. این پیچیدگی در تعریف، طبقه بندی، ارزیابی و آموزش افراد با ناتوانی یادگیری انعکاس پیدا می کند.

علل مختلفی در این زمینه از طرف روانشناسان تربیتی و یادگیری عنوان شده است، از جمله اختلال در جانبی شدن و سازمان یافتگی فضایی و زمانی، نابهنجاری در حرکات چشمها و اختلال در حافظه کوتاه مدت از عللی است که در مورد این اختلال نام برده اند (احمدپور، ۱۳۸۸، ص ۲۰۳).

گروهی دیگر ناتوانیهای ادراکی-بینایی و ادراک - حرکتی را در ارتباط با اختلالات یادگیری بررسی کرده اند. ادراک بینایی در تمیز بینایی، شکل کلمات و حروف دخالت دارد، تواناییهای بینایی حرکتی هنگامیکه دانش آموز می خواهد کلمه ای را بنویسد یا از روی شکلی بازسازی کند موثر است.

کودکانی که در گروه دانش آموزان اختلالات یادگیری طبقه بندی می شوند در پردازش اطلاعات بینایی و فعالیتهای حرکتی ظریف با مشکلاتی روبرو هستند. تواناییهای ادراکی عموماً با علائم و نشانه ها و نمادهای خواندن، نوشتن، ریاضیات و تسلط بر مهارتهایی نظیر درک شباهتها و تمیز تفاوتهای اشیاء و اشکال مختلف از قبیل شکل ظاهری، اندازه و جهت، جزئیات وضعیت فضایی و روابط آنها در ارتباط است و به عنوان پیش نیاز یادگیریهای آموزشی به شمار می آید و به نظر می رسد چنانچه کودکان فرصتی برای کسب اینگونه مهارتها نداشته باشند و زمان کسب آموزش در این زمینه از بین رفته باشد در امور تحصیلی خود با مشکلاتی روبرو خواهد شد (بشارت لو، ۱۳۹۱، ص ۶۲).

این پایان نامه شامل پنج فصل می باشد که فصل اول حاوی کلیات تحقیق و فصل دوم پیشینه و ادبیات تحقیق و فصل سوم روش تحقیق و فصل چهارم تجزیه و تحلیل داده ها و فصل پنجم شامل نتیجه گیری و پیشنهاد می باشد.

انسان از زمانی که به این فکر افتاد که اثری پایدار از خود بجای بگذارد و بادیگران تبادلاتی عمیق برقرار کند

موضوع نوشتن هم شروع به شکل گرفتن کرد. از این رو می توان گفت که از آغاز تمدن نوشتن مورد توجه قرار گرفته است. امروزه نیز اکثر متخصصان برای نوشتن نقشی اساسی قائل هستند؛ بطوری که فریار و رخشان (۱۳۷۹، ص ۲۴) بیان نمود که « شکل نوشتاری، عالی ترین و پیچیده ترین شکل ارتباطی است». نوشتن یکی از راههای برقراری ارتباط است و مهارت در آن می تواند زمینه ساز ارتباط بهتر و کامل تر با دیگران باشد. با این حال بسیاری از دانش آموزان، رغبت و علاقه ای به نوشتن نشان نمی دهند؛ زیرا نمی توانند افکار خود را به روی کاغذ بیاورند این مسئله می تواند در پیشرفت تحصیلی آنان تاثیر منفی داشته باشد.

تا چند سال گذشته، آموزش و پرورش استثنایی فقط کودکانی را شامل می شد که مشکلاتی در یادگیری و به عللی نظیر نقایص بینایی یا شنوایی، عقب ماندگی ذهنی، معلولیت کلامی یا زبانی، فلج یا دیگر مشکلات ناشی از فقدان سلامتی جسمی داشتند، موسسات مدارس استثنایی و کلاس های ویژه برای آموزش جداگانه ی این گروه های مختلف در نظر می گرفت. در این میان کودکانی که در مدرسه چیزی یاد نمی گرفتند و ناشنوا، نابینا یا عقب مانده ی ذهنی هم نبودند، هیچ نوع خدمات ویژه ای دریافت نمی کردند. به علت وجود این موقعیت و اصرار و تمایل مفرط والدین، متخصصان آموزش و پرورش تشخیص دادند تعداد قابل توجهی از کودکان وجود دارند که در یادگیری تکلم، استفاده درست از زبان، تکامل به هنجار

ادراکات بینایی و شنوایی، خواندن، نوشتن، هجی کردن و محاسبه کردن دچار تاخیرند. برخی از این کودکان زبان را درک نمی کنند ولی ناشنوا نیستند و برخی از آنها نمی توانند آن چه را می بینند درک کنند ولی نابینا نیستند و بعضی دیگر نمی توانند به کمک روش های عادی آموزش یاد بگیرند؛ در حالی که دچار عقب ماندگی ذهنی نیستند (احدی و کاکاوند، ۱۳۹۵، ص ۷۵).

معمولا مشکلات نوشتن در بین کودکان با صدمات مغزی، با آسیب های خفیف مغزی، و با نارساییهای ویژه در یادگیری دیده می شود. برای کودکانی که علی رغم هوش طبیعی بسیار بد می نویسند، اصطلاح «دیس گرافی» استفاده می شود. این کودکان معمولا آئینه نویسی یا وارونه نویسی می کنند یا بسیار بدخط می نویسند. برخی از محققان عقیده دارند که بدنویسی این کودکان معمولا به دلیل عدم هماهنگی حرکتی آنان است، اما به هر حال نوشتن باید به عنوان عمل پیچیده که شامل رشد ذهنی مهارت های حرکتی و بینایی است در نظر گرفته شود (نادری، ۱۳۸۴ : ۲۱۵).

همچنین در مواردی مشکلات یادگیری کودکان به دلیل شکست های پی در پی، موجب بروز مشکلات عاطفی در آنان می گردد که این نیز می تواند موجب بروز مشکلات یادگیری در یک یا چند زمینه ی درسی شوند. این نوع پیچیدگی ها سبب می شود که گاه این کودکان به اشتباه عقب مانده ذهنی تلقی شده و یا به دلیل تحقیر و سرزنش، اعتماد به نفس خود را از دست داده و به دلیل احساس بی کفایتی و عدم موفقیت در یادگیری به تدریج از سیستم آموزشی خارج شوند (نادری و سیف نراقی، ۱۳۸۴). لذا در این تحقیق به دنبال

پاسخ به این سوال هستیم که دانش آموزان نارسا نویس در مقایسه با دانش آموزان عادی در زمینه ادراک دیداری - حرکتی از چه ضعف هایی برخوردار هستند؟

اهمیت موضوع

همه ساله عده قابل توجه ای از دانش آموزان به علت اختلالات یادگیری و عدم برنامه ریزی صحیح آموزشی و عدم توجه مسئولین و مربیان آموزشی به مسائل و مشکلات اینگونه دانش آموزان ناچار تحصیل و مدرسه را رها می کنند. میزان شیوع این اختلال از جامعه ای به جامعه دیگر متفاوت گزارش شده است. (تبریزی، ۱۳۸۸، ص ۲۶۵). تحقیقات نشان داده است که ناتوانی یادگیری اعم از نارساخوانی و نارسانویسی، در همه گروه های کودکان صرف نظر از جنس، گروه اجتماعی، بهره هوشی، بروز می کند. آمار ارائه شده از طرف محققان تربیتی قابل توجه است، گفته می شود ۵ - ۳ درصد کودکان مدارس ابتدایی تحت عنوان ناتوانی های یادگیری طبقه بندی می شوند و گاهی تا ۱۰٪ از جامعه شاگردان را به عنوان دانش آموزان دارای انواع مختلف ناتوانی یادگیری عنوان کرده اند.

به نظر می رسد که به رغم وجود این اختلال در هر دو جنس فراوانی آن در پسرها بیشتر از دخترهاست. برخی پژوهشها فراوانی پسران را ۴ برابر بیشتر از دختران می دانند. به عبارت دیگر ۶۰ درصد تا ۸۰ درصد از دانش آموزانی که به عنوان ناتوان یادگیری طبقه بندی می شوند را پسران تشکیل می دهند و در برخی پژوهشها میزان آن را در هر دو جنس مساوی گزارش کرده اند. با توجه به این گزارشها و درصد شیوع این اختلال این ارقام قابل توجه است و لذا پژوهش درباره آن می تواند مبنای برنامه ریزیهای صحیح تربیتی و آموزشی قرار گیرد.

ماریان فراستیگ معتقد است بهبود فرآیندهای ادراکی پیشرفت تحصیلی را به دنبال دارد. ادراک بینایی نقش عمده ای در شناخت محیط ایفا می کند. عدم دستیابی کودکان نارسانویس به توانایی ادراک صحیح محرکهای بینایی، قرار نگرفتن آنها در روند عادی تحول ادراک بینایی می تواند سبب شکست های در پی آنها گردد و موجبات ترک تحصیل اینگونه کودکان را فراهم آورد.

مهارتهای ادراکی پایه و اساس هر نوع یادگیری است، بسیاری از کودکانی که ظاهری طبیعی و هوش عادی دارند، ولی زمانیکه به مدرسه می روند دچار مشکلات جدی در تحصیل می شوند. ادراک بینایی - حرکتی به عنوان ضروری ترین توانش شروع خواندن از اهمیت ویژه ای برخوردار است. بنابراین توجه به مسائل ادراکی - بینایی از مباحث مهم تعلیم و تربیت است.

فصل دوم

مبانی نظری

مقدمه

آموزش و پرورش رسمی با ورود به مدرسه شروع می شود و افراد به صورت گام به گام ، سیر صعودی را طی می کنند. اما این مسیر همیشه به راحتی پیموده نمی شود ؛ بلکه بعضی اوقات عواملی باعث کند شدن حرکت دانش آموزان می شوند.

یکی از عوامل عدم موفقیت تحصیلی دانش آموزان ، وجود اختلالات یادگیری در آنان است که منجر به افت تحصیلی دانش آموزان ، کاهش عزت نفس و ترک تحصیل آنها خواهد شد و لطمات جبران ناپذیری از نظر روانی و اقتصادی به کودک و خانواده و نظام آموزش و پرورش وارد خواهد کرد (بیراوند ، ۱۳۸۶ ، ص ۷). توجه به موضوع اختلالات یادگیری اخیراً به طور چشمگیری توسعه یافته و نظر بسیاری از مربیان و متخصصان آموزش کودکان را به خود جلب کرده است. تا چند سال گذشته ، آموزش و پرورش استثنایی فقط کودکانی را شامل می شد که مشکلاتی در یادگیری و به عللی نظیر نقایص بینایی یا شنوایی ، عقب ماندگی ذهنی ، معلولیت کلامی یا زبانی ، اختلال های شدید هیجانی ، فلج یا دیگر مشکلات ناشی از فقدان سلامتی جسمی داشتند. مؤسسات مدارس استثنایی و کلاس های ویژه برای آموزش و پرورش این دسته از کودکان که دچار معلولیت های آشکار بودند ، سازماندهی می شد و مجموعه ای از برنامه های درسی را برای آموزش جداگانه ی این گروه های مختلف در نظری گرفت. (احدی و کاکاوند ، ۱۳۹۰)

در این میان کودکانی که در مدارس چیزی یاد نمی گرفتند و ناشنوا، نابینا یا عقب مانده ی ذهنی هم نبودند ، هیچ نوع خدمات ویژه ای دریافت نمی کردند ؛ زیرا هیچ برنامه ای برای آن ها تدوین نشده بود. به علت وجود این موقعیت و اصرار و تمایل مفرط والدین ، متخصصان آموزش و پرورش تشخیص دادند تعداد قابل توجهی از کودکان وجود دارند که در یادگیری تکلم ، استفاده درست از زبان ، تکامل به هنجار ادراکات بینایی و شنوایی ، خواندن ، نوشتن ، هجی کردن و محاسبه کردن دچار تأخیرند. برخی از این کودکان زبان را درک نمی کنند ولی ناشنوا نیستند و برخی از آنها نمی توانند آن چه را می بینند درک کنند

ولی نابینا نیستند و بعضی دیگر نمی توانند به کمک روش های عادی آموزش یاد بگیرند ؛ در حالی که دچار عقب ماندگی ذهنی نیستند. مشکل این کودکان امروزه " ناتوانی ویژه در یادگیری " معرفی شده است . (احدی و کاکاوند ، ۱۳۹۰)

کودکان با مشکلات ویژه یادگیری^۲ به کودکانی اطلاق می شود که با برخورداری از هوش متوسط و بالاتر و نداشتن نقایص حسی به دلیل آسیب شدید مغزی و مشکلات عاطفی - اجتماعی ، قادر به بهره گیری کامل

¹ disability specific learning

² LD